

ՓՈԽՆՁ

ԹԻԻ 1151

ՇԱԲԱԹ

1877 ՓԵՏՐՎԱՐ 12

ԱԶԳԱՅԻՆ

Յաւելով կհաղորդեմք այսօր մեր ազ-
նիւ ընթերցողաց՝ երեսփոխանական ընդ-
հանուր ժողովոյ երէկուան նստին ար-
դիւնքը :

Վսեմափայլ ատենապետ փաշան ատ-
ենանք բացաւ յայտարարելով, թէ Ս.
Պատրիարք Հայրն անձնական տկարու-
թեան պատճառաւ բացակայ կգտնուի,
առօրեայ նախագահութեան հրաւիրեց
իղմիրեան գերապատիւ Տ. Մատթէոս
եպիսկոպոսը :

Ատենադպիր Էֆէնտին ատենագրու-
թեանց պատրաստ չըլլալն յայտարարե-
լէն, և երեսփոխանաց ոմանց կողմանէ
պահանջուած բացատրութիւնն յետա-
ձգուելէն յետոյ, ատենապետ փաշան
հետեւեալ խօսքն արտասանեց .

« Ժողովոյս վերջին նստին մէջ՝ ատե-
նագրութեանց հրատարակութեան
« խնդրոյն առթիւ մեր ընկերներէն
« Օդաէն Էֆէնտի՝ ազգային վարչութեան
« ընթացքը տեսնելով, անարգանաց քը
« ուէ առաջարկելու միջոցին ետեպիւն-
« բառ մ'արտասանեց ուղղեալ առ նոյն
« ինքն վարչութիւնն :

« Սոյն բառն բեմական լեզուի բնաւին
« անվայել և ազգային գործոց մէջ մեզ
« պաշտօնակից մարմնոյ մը նախատինք
« ըլլալով, կանոնադրութեան պատժա-
« կան տրամադրութիւնը կհրաւիրէր
« անդգոյշ ատենախօսին վրայ : Չեր ա-
« տենապետը նոյն պահուն այդ ցաւա-
« լի խօսուածքին անվայելութեան աս-
« տիճանէն դայթակղեալ, թերևս և
« շուարեալ, միւս կողմէն՝ մեր ընկերին
« պատժոյ աստիճանը թեթեւցունելու
« դիտմամբ՝ քաղաքավարութեամբ յոր-
« դոր կարգաց նմա՝ յետս կոչել այն նա-
« խատական բառը : Եւ թէպէտ մեր
« ընկերը յետ կրկին և երեքկին յորդո-
« րանաց՝ անուղղապէս ետ առնել նկըր-
« տեցաւ, սակայն նախատինքը մեծ ըլ-
« լալով, չէր կրնար զինքը բողբոլիլն
« զերծ առնել կանոնադրական պատժէ :

« Ուստի մտադիր էի այսօր սոյն պա-
« րագային համար հարկ եղած կանո-
« նական պատիժը՝ որ է յանդիմանու-
« թեան քուէ առաջարկել, զոր դուք
« պիտի վճռէք առանց վէճի, բայց դիտ-
« նալով որ չէք հաճիր առանց մեր ըն-
« կերը լսելու որ ըստ կանոնաց իրա-
« շուէք ունի խօսք առնուլ զինքն ար-
« դարացնելու համար, վճիռ դատապար-
« տութեան արձակել, և ըստ որում ինքն
« ներկայ չէ այսօր, խնդիրը կձգենք ա-
« ռաջիկայ նստին, և կանցնինք մեր ու-
« ըրիչ ատենական գործոց » :

Յետ այսորիկ կարգաց Բաղաքական
Ժողովոյ մէկ գիրը, որով Օդաէն Էֆէն-

տիւ ըրած անարգանաց համար՝ առ ի
հատուցումն՝ ընդհանուր ժողովոյ տնօ-
րինութիւնը խնդրուած էր :

Այս խնդրոյն վրայ՝ երեսփոխաններէն
մէկն դիտողութիւն ընել ուղղեց . ուրիշ
մը բացատրութիւն լսել խնդրեց . բայց
ատենապետ փաշան թող չտուաւ, ինչ-
պէս կանխաւ ըսած էր՝ յայտարարելով
թէ խնդիրն առաջիկայ նստին կվերջա-
նայ՝ առանց վէճի ըստ կանոնի՝ ի ներ-
կայութեան Օդաէն Էֆէնտիի : Հարցուե-
ցաւ այս պահուն, թէ ի՞նչ պիտի ընէ
Ժողովը եթէ դարձեալ ներկայ չգտ-
նուի Օդաէն Էֆէնտի, «Այն ատեն կմը-
տածենք», պատասխանեց Ատենապետ
փաշան :

Այսուհետեւ կարգացուեցան՝ Տիգրա-
նակերտի և Տիվրիկի մէջ եղած երես-
փոխանական ընտրութեանց վերաբեր-
եալ տեղեկագրեր, և երեսփոխան հռու-
չակուեցան :

Միհրան Էֆ. Չօպանեան՝ Տիգրանա-
կերտէն :

Նշան Էֆ. Գարագաշեան՝ Տիվրիկէն :

Այս պահուն, դիւանին տրուեցան
երկու գրեր, և կարգացուելով յատենի
Ժողովոյն՝ իմացուեցաւ որ Ս. Պատրի-
արքը, առաջին գրով (փետր. 8 թուա-
կանաւ) կձանուցանէ թէ եկեղեցականք
Համագումար Ժողովոյ համար մնայուն
դիւանի մը կազմութիւն խնդրած ըլլա-
լով, ինքն ալ թող տուած է կազմել,
պայմանաւ որ մինչև առաջիկայ մայիս
շարունակուի, և այնուհետեւ շարունա-
կութեան համար ազգային ժողովոյ հար-
ցուի թէ սահմանադրութեան համա-
ձայն է՝ Համագումար Ժողովոյ մնայուն
դիւան ունենալն :

Երկրորդ գրով (փետր. 11 թուակա-
նաւ) կհրաժարի Ս. Պատրիարքը : Ահա-
ւասիկ պատճենը :

« Անձինս տկարութեան պատճառաւ
« չկրնալով այլևս պատրիարքութեան գլխ-
« աւարին պաշտօնը պատշաճապէս և ար-
« ժանապէս վարել, կխնդրեմ, կպաղա-
« տիմ և թախանձադին կաղաչեմ, որ այս-
« օր ուրիշ մը ընտրէք փոխանակ իմ :
« Բանդի մինչև ցարդ քանիցս տուած
« հրաժարականներս չընդունելովիդ ու-
« զիշ բան չըրիք՝ բայց միայն ազգին գոր-
« ծերը բարեւք տնտեսութենէ զրկելով,
« պարսպ ժամանակ անցունել տալու
« պատճառ եղաք, մինչդեռ իմ տեղս
« ազգապէս և առողջ անձ մը ընտրելով՝
« մեծամեծ արդիւնքներ կարող էք ձեռք
« բերել : Ազգին կամքը յարգել պարտքս
« է : Բայց անկարելին ալ չշրջահանջել ձեր
« պարտքն է :

« Բաժայոյս եմ, որ այլևս չէք կրկնել

« տար այսպիսի գիր գրել պատկառելի
« ժողովոյդ » :

Ժողովն որոշեց՝ առաջին խնդիրը յե-
տաձգել, իսկ հրաժարման խնդիրն՝ ըստ
ներքին կանոնադրութեան՝ յղել ատենա-
պետաց դիւանին, և նորա տեղեկագիրն
առնելէն յետոյ՝ տնօրինել զարժանն :

Այս միջոցին մեկնեցան՝ ներկայ գըտ-
նուող Բաղաքական Ժողովոյ անդամք :
Քիչ մ'ետքը մեկնեցան նաև խումբ մը
երեսփոխանք, գիր մը յանձնելով դե-
ւանին, որոյ ներքև 13 ստորագրութիւն
կգտնուի, և որով կըողոքեն մայր դե-
ւանին դէմ՝ ըսելով թէ անարգանաց
համար տրուելիք հատուցման խնդիրն
անորոշ ու անպայման վիճակի մէջ յա-
ռաջիկայ նստին կձգուի, և թէ՛ իրենք
չեն ուղերձ գործադիր իշխանութեան
պատուոյն պաշտօնաւնութեան անտարբեր
կարծուիլ :

Ատենապետ փաշան ցաւ յայտնեց՝ պատ-
ուոյ նախանձախնդրութեան առթիւ
երեսփոխանաց մէկ մասին կողմանէ Ժո-
ղովոյն անգործութեան պատճառ տրուե-
լուն համար . և ներկայ երեսփոխաննե-
րէն ոմանք ալ դիտողութիւններ ընելով
այդ բողոքին մերժման արժանի ըլլալը
յայտարարեցին, և փափազեան Էֆէնտի
սոյն առթիւ յիշեց՝ Բաղաքական Ժողո-
վոյ կողմանէ մինչև ցարդ հաշուեկշիռ
չտրուելն, և ընդհանուր Ժողովոյ կող-
մանէ եղած քանի մը հարցմանց պա-
տասխաններուն դեռ չգտնի : Եւ թէ տա-
կաւին չտրուին, ես ըստ կանոնի պիտի
ամբաստանեմ զԲաղաքական Ժողովն »
ըսաւ : Ատենապետ փաշան չափաւորա-
թեան յորդոր կարգաց, և կանոնադրու-
թիւնն յիշեց, որ ամենայն առաջարկու-
թիւն և խնդիր գրով տալ կտրա-
մադրէ : Եւ ըստ պահանջման ներկայից՝
անցաւ դատարարական խնդրոյն,
բայց տեսնելով որ երեսփոխանաց օրի-
նաւոր թիւն չկայ, հարկադրեցաւ փա-
կել ատենանք :

Ինչպէս դիւրին է մտկաբերել, այս-
պէս ահա դարձեալ տխուր ու տարտամ
վիճակի մը կենթարկուինք : Ս. Պատրի-
արքը կհրաժարի . Բաղաքական Ժողովը
վերաւորեալ է իրեն դէմ եղած նախա-
տանաց համար, և երեսփոխանական Ժո-
ղովն՝ երկպառակեալ ծաւալի է այս վի-
ճակը, մինչդեռ առաւել ներկայ ժամանա-
կիս մէջ միաբան և սիրով գործելու են
ազգային ժողովները, և Ս. Պատրիար-
քը՝ գտնուելով դահուն վրայ՝ իւր անձ-
նուէր հոգատարութիւնը շարունակելու
է : Չեմք կարծեր, որ Ժողովն ընդունի
Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարականը, և
պատրիարքական ընտրութեան ծանր խն-

գիրը երևան գայ : Գալով՝ Բաղաքական
ժողովը եղած անարգանաց , կյուսամբ
թէ Օգոստէն էֆէնտի առաջիկայ նստին
ներկայ գտնուելով՝ վեհանձնաբար կը-
փութայ յայտարարել թէ սխալած է «Է-
տէպսիզուլիւն է Բաղաքական ժողովը
ըրածը» խօսքը բերնէն անգղուշաբար
գուրս հանելուն համար , և թէ՛ ներու-
մըն կիսնդրէ :

Բաղաքական ժողովը՝ երեսփոխանա-
կան ժողովէն ընտրեալ է , և ազդին գոր-
ծադիր իշխանութիւնն է : Յատենի աղ-
գային ժողովը , և ի լուր ժողովրդեան ,
յորում թերեւս օտարազգիք ալ կը բա-
նուին , մինչև այս աստիճան նախատել
արդարեւ ծանր է , և ամենայն հատուց-
ման արժանի : Ուստի «Միալեցայ , նե-
րուսն կիսնդրեմ» արտասանել , շիտակն
ըսելով թէ և թեթեւ փոխարինութիւն
մ'է , բայց կյուսամբ թէ Բաղաքական
ժողովը բաւական համարելով վերջ կու-
տայ այս խնդրոյն :

Ինչպէս Մանչեսթըրի մէջ ունիմք ,
նոյնպէս Վիեննայի մէջ հայկական մա-
տուռ մը պիտի ունենամք , շնորհիւ հայ
պատուարժան գաղթականութեան , յորս
կգտնուին ռուսիացի քանի մը մեծարոյ
ընտանիք ալ :

Վաղը Տ. Խրիմեան Սրբազան՝ Մագրի
գիւղի եկեղեցւոյն մէջ , ծայրագոյն իշ-
խանութիւն պիտի տայ իզմիրի նորըն-
տիր առաջնորդ Տ. Մեղիքիսեդեկ վար-
դապետի : Իսկ իզմիրեան Տ. Մատթէոս
սրբազան՝ Գուլգարուի եկեղեցւոյն մէջ
քահանայ պիտի ձեռնադրէ շումնուցի
ազգային մը :

Կտակաց նորընտիր Հոգաբարձութեան
անդամք են՝

- Տ. Գարեգին Ծ. վրդպ թաթարեան
- Տ. Սուքիաս քահանայ Մայր եկեղեցւոյ
- Տ. Սահակ քահանայ Միջագիւղի :
- Պօղոս էֆէնտի ժամակոչեան
- Խաչիկ էֆէնտի Մանկասարեան
- Սահակ էֆէնտի Դարայեան
- Յակոբոս էֆէնտի Նարկիւլէճեան

Բաղաքական ժողովը անգամ և փոխ-
ատենապետ Շահպաղեան մեծապա-
տիւ կարապետ էֆէնտի՝ անձնական
ղբաղմանց պատճառաւ հրաժարական
տուեր է թէ՛ անդամակցութենէ և թէ՛
փոխատենապետութենէ . բայց չէ ըն-
դունուեր անդամակցութենէ հրաժեշտը
իսկ փոխատենապետութեան համար ընտ-
րուեր է Մագսուտեան մեծապատիւ Սե-
պուհ էֆէնտի :

Վանայ կուսակալի օգնական Աղա-
բէգեան մեծապատիւ Մարկոս էֆէնտի՝
չորեքշաբթի օրը մայրաքաղաքէս մեկ-
նեցաւ , իւր պաշտօնատեղին երթալու
համար :

Շապին Գարահիւարէն յՊՇՈՒՄԱՐ 27
թուով գրուած հետեւեալ նամակն՝ որ
յատկապէս կայսերական կառավարու-
թեան ուշադրութեան արժանի քանի մը
անվայել դէպքեր ալ կնշանակէ , կհրա-
տարակեմք՝ բոլոր պատասխանատուու-
թիւնը նամակագրին վրայ թողլով , ինչ-
պէս արդէն ինքն ալ յանձն առած է :

... Խմբագիր
Տեղւոյս կառավարութեան անփու-

թութիւնն ու ապիկարութիւնը գաւա-
ռիս Գրիստոնէից , Հայոց և Յունաց առ-
հասարակ վիճակը հետզհետէ դառնա-
ցնելու վրայ է : աւարառութիւնք , գո-
ղութիւնք , հրապարակաւ գանակոծու-
թիւնք , յափշտակութիւնք , լկանք և
խոշտանգանք հետզհետէ թէ ի գիւղո-
րէս և թէ նոյն իսկ քաղաքիս մէջ կա-
ռավարութեան աչաց առջև տեղի կու-
նենան անընդհատ :

Ներկայիւս՝ միայն այս օրերս քաղա-
քիս մէջ պատահած քանի մը եղերու-
թիւնքը կը դրեմ , յորոյ շատ դիւրին է
մակաբերել ի գիւղօրէս պատահածնե-
րը :

Բաղաքիս շուկային մէջ հայ երիտա-
սարգի մը ժամացոյցը բռնութեամբ իր
գրպանէն կը կորզուի , և երբ կառավա-
րութեան կը բողոքուի , սա ժամանակին
գէշութիւնը մէջ բերելով՝ քանի մը մը-
խիթարական խօսքերով կը լրացնէ ամեն
բան , և ժամացոյցը վրայ կերթայ :

Դեռ քիչ օր յառաջ տեղւոյս պատ-
ուաւոր վաճառականներէն մէկ քանին
շուկային մէջ ի տես ամենեցուն՝ քանի
մը տաճիկ սրկայից կողմէն սաստիկ կը
դանակոծուին յանիրաւի , սրուն համար
թէ և կառավարութեան կը բողոքուի ,
սակայն կառավարութիւնը բոլորովին
անփոյթ կկենայ՝ պատժական օրինաց
տրամադրութեան համեմատ վարուելու ,
և ծեծողներէն մէկը տակաւին հիւանդ
պառկած է :

Քանի մ'օր առաջ մէկ երկու տաճիկ՝
Յոյն ծերունի քահանայի մը տունը կը
մտնեն , և հոն գտնուած թէ՛ ստակ և
թէ՛ արժէք ունեցող դիւրատար ամէն
բան կառնեն կտանին և անպատիժ կը
մնան :

Բաղաքիս մէջ վաճառականաց խա-
նութներէն բռնութեամբ այլ և այլ վա-
ճառք կը յափշտակուին , առնելիք ու-
նինք ըսելով և զանազան զրպարտու-
թիւններ ընելով , և աս ու ան բաւական
միասուց կենթարկին :

Առաջնորդի և երկու քա-
հանայից երեսէն ժողովուրդը պառակ-
տեալ , իրարմէ ցաւած՝ ո'չ ոք ընկեր-
նը կամ ազգինը կը խորհի , ամեն մարդ-
իւր անձինը միայն կը մտածէ՝ այս պատ-
ճառաւ տասը ամիսներէ ի վեր բաւական
բարեկարգ կերպարանք մը առած մու-
շեղեան վարժարանն ալ դարձեալ ըստ
առաջնոյն անխնամ և անկերպարան վի-
ճակի մէջ թողուցաւ , և եթէ այսպէս
շարունակէ , քիչ ատենէն՝ կը վախճուի
որ նոյն վարժարանի դռները չորս հա-
րիւր մանկանց դէմ պիտի փակուին : նոյն
պէս և Յառաջագիւղի մէջ ազգօգուտ ըն-
կերութիւնը ջրուելու վտանգին հասած
է :

Առաջնորդ սրբազանը (*) գրեթէ ե-
րեք տարիէ ի վեր քաղաքէս վեց ժամ
հեռաւորութեամբ Ս. Նշանայ վանքը
առանձնացած կեցած է , և միայն Ս.
Եննիքեան և Զատիկի օրերը կուգայ քա-
ղաքս՝ այն ալ միայն իւր շահուն համար ,
ինչպէս որ այս անգամ ալ Ս. Եննիքեան
առթիւ քաղաք եկաւ՝ ժողովրդեան ներ-
կայ պառակտմանը աւելի ծանր կերպա-
րանք մը տալով , և եկեղեցեաց սեամէն
առանց ներս մտնելու և ժողովրդեան

(*) Այս նամակը մեր ձեռքն հասնելէն
քանի մը ժամ յառաջ ընդունած էինք՝ դարձ-
եալ Շապին-Գարահիւարէն ճանապարհորդէ
մը գրուած նամակ մը , որ՝ յիշեալ քա-
ղաքին և ջրկայից վրայ վիճակագրական
ինչ ինչ տեղեկութիւններ հաղորդելէն յետոյ ,
փնտրելիս առաջնորդ գերապատիւ Տ. Արքայա-
մ Ս. Արքեպիսկոպոսի վրայ գովեստիւք կկոսի ,
և վանքին շինութեան ու արդիւնաւորութեան
համար ըրած աշխատութիւնները կհաշակէ :

աղէտիցը դարման մը խորհելու ասդիէն
անդիէն քանի մը դահեկան խլելով վե-
րըստին յիշեալ վանքը խոյս տուաւ , հոն
դարձեալ իւր սովորական կերուխումին ,
և կղերականի մը , մինչև իսկ մարդու
մը անվայել գործոց ինքզինքն տալու և
իւր օրերը անցունելու համար , իջնաս գա-
ւառիս և ի նախատինս ընդհանուր Աղ-
գին և կղերական դասուն :

* * *

Ո՛չ միայն ազգային համբաւաւոր
Գերդաստանի մը , այլև ընդհանուր
ազգիս մեծ ցաւ ու վիշտ պատճառող
ծանր հարուած մը տուաւ այս օրերս
անադորոյն մահը :

Ծաղկահասակ երիտասարդ մը ,
հաղիւ 20 տարեկան , Ներսէսեան մե-
ծապատիւ Գրիգոր էֆէնտիի որդի՝
Միհրան էֆէնտի՝ որ խառնիւղի Շահ-
նազար-Նուպար վարժարանի որոշեալ
ընթացքն ամենայն յաջողութեամբ և
անթերի կատարելէն յետոյ , Եւրոպա
դացած ու վաճառականութեան գի-
տութեան առաջին կարգի վկայագիր
ի ձեռին մայրաքաղաքս դարձած էր ,
գժեղադարար հիւանդութեան մը են-
թակայ ըլլալով՝ ըստ հրահանգի բը-
ժըչկաց , օգտփոխութեան ելած էր
Եգիպտոս : Երեքշաբթի հեռագիրն
գուժեց , թէ անդ ինկեր է անգութ
մահուան մանդաղին ներքև , և փա-
կեր է աչերն ի յաւիտեանս :

Նոյն օրէն հետէ , ո՛վ որ տեսնեմք՝
ցաւ ու վիշտ յայտնելով այս կորու-
տեան վրայ , ներբողեցին Հանգուցելոյն
մտաւորական ու բարոյական բարե-
մասնութիւնքը : Յաւեցանք մեք ալ ,
և յերկնուստ կմաղթեմք մխիթարու-
թիւն :

Մարմինը Եգիպտոսէն Ս. Երուսա-
ղէմ փոխադրուելով՝ հոն իւր հայրենի
գամբարանին մէջ պիտի ամփոփուի :
Եւ ոգագգեաց ծնողքն քիչ ժամանա-
կէն Ս. Երուսաղէմ ուխտի պիտի եր-
թան :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եգիպտոսի իշխանութեան ներկա-
յացուցիչ լսեմափայլ Աբրահամ փաշա՝
որ ժամանակէ մը հետէ Փարիզ կը բո-
նուէր , այսօր մայրաքաղաքս կապասուի :

— Մեծ Եպարքոսն և նախարարաց
շատերը հինգշաբթի զինուորական պաշ-
տօնատան մէջ ժողովելով , երկար ժա-
մանակ խորհրդակցեցան՝ զինուորական
շարժման և Սերվիոյ հետ հաշտութեան
խնդրոյն վրայ : Շէյխ-իւլ-իսլամ էֆէն-
տի ալ նոյն պահուն իւր պաշտօնատան
մէջ բարձրաստիճան կրօնականներէ ժո-
ղով գումարած ըլլալով՝ չկրցաւ զինուո-
րական պաշտօնատունը գտնուիլ : Մեծ
Եպարքոսն , ժողովէն ելնելէն յետոյ՝ ար-
տաքին գործոց նախարարին ապարանքն
երթալով՝ երկրորդ անգամ բանակցե-

ցաւ Սերվիոյ պաշտօնակալաց հետ, ի ներկայութեան արտաքին գործոց խորհրդակցականին :

Շէյխ-Իւլ-Խալամ էֆէնտի դուռնաւոր ժողովոյն հաղորդեալ է՝ կրօնականաց և ուսանողաց բարեկարգութեան վերաբերեալ ինչ ինչ նորարարութիւններ, որք ուրիշ օրինաց հետ երեսփոխանական ժողովոյ պիտի ներկայացուին: Շէյխ-Իւլ-Խալամ էֆէնտին նոյն օրը ի լուր ժողովականաց կարգացեր է՝ Սատաֆաթ ա-Նուն տաճիկ լրագրոյն մէկ յօդուածն, որով տեսութիւններ բերած էր կրօնականաց բարեկարգութեան համար: — Այս վերջին տեղեկութիւնը յատկապէս մեր ազգային գործոց վրայ դանդաղ անձանց ուշադրութեան կմտուցանեմք: Շատ անգամ լսած եմք, որ ազգային լրագրի մը մէջ տեսնուած կարեւոր ու օգտակար գիտողութիւն մը կարգադրու և ուշադրութեան առնելու չեն զիջանիր:

— Պէշիկթաշի բարձանց վրայ վարձանեալ Ապտալ-Ալիյի կառուցանել տուած քարուկիր տուները քաղաքային (Միւլքիյէ) վարժարանի պիտի վերածուին, և տակի խանութներուն հասցիքը՝ նոյն վարժարանին պիտի յատկանայ:

Այս վարժարանը՝ որ ուղղակի օգուտաւոր Սուլթանին պաշտպանութեան ներքեւ պիտի գտնուի, ամեն հպատակ ազգէ անխտիր ուսանող պիտի ընդունի, որոց թիւը 250 պիտի ըլլայ: Այս վարժարանէն ելնողներուն ձեռքը վկայագիր պիտի տրուի, որով իրաւունք պիտի ունենան՝ մուտնուրութենէ մինչև կուսակալ և աւագաթողութիւն տեղամբըլ և եթէ նոցա այս իրաւունքը զըլացուի՝ վկայագիր ի ձեռին պիտի կրնան բողոք բառնալ:

— Սագըլէն Մահմուտ-Նէտիմ փաշա հեռագրով խնդակցութիւն յայտնեալ է Բ. Դրան՝ Միտհաթ փաշայի անկման ու հեռացման համար:

— Գերմանիայէն գնդապետ մը Չէթինճէ երթալով, Բուսիոյ Ֆրէտէրիք Շարլը իշխանին կողմանէ ընծաներ մատուցեալ է Գարատաղի իշխանին:

— Միտհաթ փաշայի վրայ խօսելէ գաղթած չէ մամուլն: Ամեն օր տեղեկութիւններ կուգան: Չմեռն Նաբոյի անցունելէն յետոյ, Չվիցերի պիտի անցնի, կըսեն: Միտհաթ փաշա՝ իւր անկման պատճառ կհամարի եղեր օտար տէրութեան մը ազդեցութիւնը, և իւր նախանձորները, կկարծէ եղեր, թէ մեծ էպարքոս Խոսէմ փաշա պիտի փոխ տանի՝ նոր հրատարակեալ օրէնքը գործադրելու համար:

— Խէյալ անուն տաճիկ երգեծարան թերթը՝ կառավարութեան գաղափարներ մը հրատարակած ըլլալով՝ կառավարութեան կողմանէ փոխանորդ մը գըրուել և գատ բացուել է, ստիկանութեան գրան պատժական ատենանին առջև:

— Պաշտօնական յայտարարութիւն մը սուտ կհանէ և չարակամութեան հնարք կհամարի այն զրոյցը, թէ այս օրերս Բ. Դրան նախարարաց մէջ գարձեալ փոփոխութիւններ պիտի ըլլան:

— Էտիրնէի կուսակալի խորհրդական կարգեցաւ՝ արտաքին գործոց պաշտօնատան օտար թղթակցութեան դիւանին նախորդ տնօրէն Յովհաննէս էֆէնտի:

— Սէլանիկի կուսակալի խորհրդական անունեցաւ՝ Գոսթանթինի էֆէնտի՝ երկրորդ աստիճանի Միւլթալիյի պաշտօնատարութեամբ:

— Օգոստոսիան Սուլթանին յատուկ փոքրիկ շոգենաւու մը շինութիւնն աւարտած ըլլալով՝ չորեքշաբթի օրը թէր-

սանէէն պալատան առջև տարուեցաւ:

— Իսթանպուլ կգրէ, թէ կայսերական հրամանաւ 25000 զրշ աւելցած է՝ արտաքին գործոց նախարար Սալիֆէթ-Փաշայի ամսականին վրայ:

— Միտհաթ փաշան տանող իզդէտտին շոգենաւն և ստիկանութեան գնդապետներէն Պահրի պէյ՝ քանի մ'օր յառաջ մայրաքաղաքս դարձան:

— Պոնտիկի կուսակալութեան վիճակէն 800ի չափ պապական ընտանիք Աւստրիա գաղթեալ են, կըսեն. բայց պատճառն յայտնի չէ:

— Սերվիոյ ազգային ժողովն՝ որ 500 անդամէ կբաղկանայ, առաջիկայ երկուշաբթի օրը կսկսի նիստ ընել: Առաջին խնդիր պիտի ըլլայ՝ Բ. Դրան հետ Սերվիոյ բացած բանակցութիւնը, և հաշտութեան պայմանները պիտի ներկայացուին:

— Եանպօլի մէջ ժամանակէ մը հետէ ամրութեանց շինութեան զբաղող զօրաբաժինը, կըսէ իթիհատ, բաւական գործ տեսեր է, և Պալքտեներուն կարի որ կողմերը ամրացած են: Քանի մ'օր յառաջ այդ զօրաբաժինէն գնդ մը Տէտէ-աղաճի կողմերը զրկուել են ամրութեանց շինութեան համար: Ետիրնէի կողմերն ալ ի հարկին ամրացուելու համար, այժմէն քննութիւն ու ծրագրութիւն կըլլայ:

— Կայսերական կառավարութեան զինուորական արտաքին կարգի ծախուց համար, Թունուսի մէջ հանգանակեալ և Բ. Դրան յանձնուած դրամին գումարն՝ մինչև ցարդ 62505 գաղղիական լիւրայի հասած է: Կըսուի, թէ 100 հազարի պիտի լրանայ:

— Կըսուի, թէ առաջիկայ չորեքշաբթի օրը լրացող զինադադարի ժամանակն երկարելու համար ալ՝ բանակցութիւն կըլլայ այս օրերս:

— Պէյօղլու Սուլթանիյէ վարժարանին մէջ այս գիշեր ցայգահանդէս մը պիտի տրուի, յատկապէս կազմեալ մասնաժողովոյ մը կարգադրութեամբ, ի նպաստ կայսերական վերաւոր զօրաց:

Մասնաժողովոյն կողմանէ յատկապէս առաջարկուած է մեղ՝ յորդոր կարգաւ այս մասին. բայց հարկ չկայ, որովհետև պատուարժան հասարակութիւնը արդէն փորձով ապացուցած է թէ կհանձնայ՝ այսպիսի պարագաներու մէջ ունեցած պարտքը:

Գերմանիոյ խորհրդարանն ալ բացուեցաւ Կիլիմ կայսեր տեսնախօսութեամբ: Պօլոյ դեսպանաժողովոյ անյաջողութեան վրայ ցաւ յայտնելէն յետոյ՝ Եւրոպիոյ տէրութեանց միաբանութիւնը յիշատակելով՝ վստահ եմ որ, ըսեր է, այս միաբանութիւնը խաղաղութեան հիմն պիտի ըլլայ. և թէ՛ յարեր է, Բ. Դուռը եթէ ինքնին չտայ պահանջուած ապահովութիւնը, տէրութեանց ազդեցութեամբ պիտի ըլլան բարեկարգութիւնը, և եւրոպական խաղաղութիւնը պիտի պահպանուի:

— Քիշնէվէն աւստրիական լրագրի մը գրուածին նայելով՝ Ռուսիոյ հարաւային բանակն 328 հազար 680 հոգիէ կբաղկանայ, ի բաց առեալ գաղափներն ու հետեակներն: Աղեկանդը կայսրը մօտերս բանակատեղին կերթայ, զօրքն աչքէ անցունելու համար:

— Անգղիոյ գլխաւոր նախարարն՝ որ այս օրերս ծպտեալ Փարիզ անցնելով 48 ժամ կեցած էր, Մագ-Մահոն նախագահին ըսեր է թէ « Պիզմարգ Գաղղիոյ հետ պատերազմելու դիտաւորութիւն ունի, եթէ՛ ներկայ խնդրոց պատճառաւ պատերազմ բացուի »:

— Բեղաւորի գաղղիական դեսպանատան մէջ խնճոյքի մը ատեն, ուր բաղմաթիւ քաղաքական անձինք ներկայ գտնուել են, Ռուսիոյ երեւելի իշխաններէն մէկն ըսեր է թէ « պատերազմն անհրաժեշտ է »:

— Եւրոպական լրագրաց շատերն ալ սկսած են հրատարակել, թէ քանի մ'օրէն կսկսի պատերազմը: Ռուսիոյ գահաժառանգն ալ ըսեր է, թէ « մեղի համար եկած հասած է պատերազմը »: « Ներու ժամանակը »: Կայսրն ալ դեսպաններէն մէկուն յայտարարեալ է, թէ « ազգին առջև պարտաւորութիւն մը « ստանձնած եմ, և առաջիկային ընելք « շարժմունքս այս պարտաւորութեան « գործադրութեան համար պիտի ըլլայ »:

— Յունաստանի ազգային ժողովն՝ զինուորական վիճակահանութեան համար ներկայացեալ օրինաց ծրագրոյն վերայ կվիճարանի: Չինուորութեան համար վիճակն ելնող անձին իւր կողմանէ մէկը տալու յօդուածն ընշուել է:

Գլխաւոր նախարարն ժողովոյն մէջ ըսեր. — « Հարկ է մեզ պատրաստուիլ. բայց դուք պարտիք անձնուրութիւն ընել պատրաստութեան համար. մեք յաղթութիւնն չեմք ուղեր. մեք մեր պետութիւնը ապահովելու և պաշտպանելու եմք. և անձնուրութեան ու հայրենասիրութեան կողմանէ Սերվիայէն ու Գարատաղէն վար մնալու չեմք »:

— Շատ կողմանէ լուր կըտրուի, թէ եւրոպական տէրութիւնք որոշած են չը պատասխանել կորչադօֆի վերջին շրջաբերականին, մինչև որ Բ. Դրան հետ Սերվիոյ ու Գարատաղի սկսած բանակցութիւնը չաւարտի: Անգղիէն մէկն ալ կըսէ, թէ Միգղիա գաղտնի կառավարկէ տէրութեանց՝ բնաւ չպատասխանել Պիզմարգի:

— Կըսեն, թէ առաջիկայ մարտ ամսոյ վերջերը Անգղիոյ թագուհին գլխաւոր նախարարին հետ Գերմանիա երթալով՝ Կիլիմ կայսեր հետ պիտի տեսնուի, և քաղաքականութեան վրայ ալ պիտի խօսուի:

— Նո՛ր կըսուի, թէ Իկնաթիէվ զօրավարն այս անգամ մայրաքաղաքէս Ռուսիա գացած ատենը, Աւստրիոյ կայսեր ներկայացած ժամանակ, կայսրը ըսեր է թէ « Ես հանդիսատեսս պիտի մընամ եթէ պատերազմ բացուի »:

Այս և ուրիշ պարագաներէ կմակարբուրի, թէ Աւստրիոյ կայսրը քակուած է երկից կայսերաց հռչակաւոր միութենէն:

— Ռուսիոյ կառավարութիւնը անցեալ 1876ին, 535 միլիոն ռուպլի մուտք ունեցած է, որոյ 192 միլիոնը ըմպելիքէ առնուած տուրք է: Ռուսիոյ ժողովրդեան չափազանց ըմպելիք գործածելուն գլխաւոր պատճառ կհամարուի՝ երկրին կլիմային ցրտութիւնը:

Ի Լ Ա Ն
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ասաքիրի շահանէ էլպիսէ անպարընա, մահֆուղ նուսուհէլէրի վէճէ իւն, պէշ պին թօփը հէման, վէ պէշ պին թօփու տախի օթուղ պիր կիւնէ գաւար թէպիմօլունմագ վէ պէհասը մագպուղ սէնէտէրի վիրուտինտէ պէր վէճէ քիւն սիմ մէհիտիյէ երկիրմի զուրուշա, վէ սիմ մէհիտիյէ վէրիմէտիյի հալտէ փիսա ֆիյաթի իւն պիւ հիսապ ֆիւրգի իւն պէրապէր գայիմէ օլարագ ֆիւրամիյէ խաղինէսինտէն վէրիմէք շարթը ըլա միւպայեա օլունաճագ տէօրթ պին թօփ օն պիր լիպրալըգ ամէրիգանըն պէհէր թօփը էլլի սէքիզ զուրուշ օթուղ սէքիզ փարա, վէ ալթը պին թօփ օն իքի լիպրալըգ ամէրիգանըն պէհէր թօփը ալթմըշ սէքիզ զուրուշ օթուղ սէքիզ փարայա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, շուպաթը բուսինին օն տէօրտիւննի պաղար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն՝ ի թա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եւվմի մէգըլուտէ տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

7 Շուպաթ 1877

Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի շահանէ էրդաք անպարընա, միւպայեա օլունաճագ երկիրմի պին գըյէ բուղէնը ղէյթ օն պէշ կիւնէ գատար անպարը մէգըլուտէ թէսիմ գըլընմագ, վէ պէհասը մագպուղ սէնէտինին վիրուտինտէ սիմ մէհիտիյէ երկիրմի զուրուշա, վէ մէհիտիյէ վէրիլմէտիյի հալտէ փիսա ֆիյաթի իւն պիւ հիսապ ֆիւրգի իւն պէրապէր գայիմէ օլարագ վէր վէճէ քիւն ինքալմիյէ խաղինէսինտէն վիրիմէք շարթը ըլա պէհէր գըյէսի պէշ զուրուշ օն փարայա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, շուպաթը բուսինին օն տէօրտիւննի պաղար իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէյինտէն՝ ի թա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եւվմի մէգըլուտէ տալը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

7 Շուպաթ 1877

Պապը Սէրասքէրի

Պապը վալայի սէրասքէրիտէ վագը պագալ տիւքեանըն մարտտան իթիպարէն իճարը շէհրիյէսի երկրիւք գալիմէ երկը զուրուշ օլարագ 1360 զուրուշ օլմագ իւզրէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ պիր սէնէլիլի քիրայա վիրիլէճէյինտէն վէ գարարը գաթիսի տալի շուպաթը բուսինին օնպէշիննի սալը կիւնի իճրա օլունաճագընտան թալիպ օլանլէրին եւվմի մէգըլուտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

10 Շուպաթ 1877

Պապը Սէրասքէրի

Պէյքօղ թապախիսանէսինէ թարիսի գօնթրաթօտան իթիպարէն պէշ նիհայէթ եէտի մահ նիհայէթինէ գատար պէհէր մահ իսապէթ իտէն մըգտարլարը թէսիմ իւն արգասը ալընմագ վէ պէհասը պատէտթէսիմ տէօրտէ թագսիմ իւն պէհէր հաֆթա պիրէր թագսիտի սիմ մէհիտիյէ 20 զուրուշ վէ մէհիտիյէ վիրիլմէտիյի հալտէ փիյապ ֆիյաթի իւն պիւ հիսապ ֆարգը իւն պէրապէր գայիմէ օլարագ տապախիսանէտէն իթա գըլընմագ շարթը իւն միւպայեա օլունաճագ պին ատէտ եաշ թուղլու եէրլի տանա կէօնիւնին պէհէր գըյէսի օն պուշուգ վէ տէօրտ պին ատէտ եաշ թուղլու եէրլի կէօնիւնին պէհէր գըյէսի եէտի պուշուգ զուրուշ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ շուպաթը բուսինին օնպէշիննի սալը

կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլմէտէյինտէն իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եւվմի մէգըլուտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

10 Շուպաթ 1877

Պապը Սէրասքէրի

Պէյքօղ տապախիսանէսինէ հէման թէսիմ օլունմագ վէ պէհասը թարիսի թէսիլմինտէն իթիպարէն ալթմըշ պիր կիւն զարֆընտա սիմ մէհիտիյէ երկիր զուրուշ վէ մէհիտիյէ վիրիլմէտիյի հալտէ փիյապ ֆիյաթի իւն պիւ հիսապ ֆարգը իւն պէրապէր գայիմէ օլարագ տապախիսանէն մէգըլուտէն վիրիլմէք շարթը իւն միւպայեա օլունաճագ պէշ երկը քըրք ատէտ թուղլու գուրու Անատօլու կէօնիւնին պէհէր գըյէսի օն իքի զուրուշ օն փարայա վէ իքի պին պէշ երկը ատէտ թուղլու գուրու իզմիր կէօնիւնին պէհէր գըյէսի օն իքի զուրուշ օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ շուպաթը բուսինին օն պէշիննի սալը կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլմէտէյինտէն իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եւվմի մէգըլուտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

7 Շուպաթ 1877

Պապը Սէրասքէրի

Պօլիս, կամրլին գուլթը, վալիտէ-Սուլթանի նորաշէն խանութներէն թիւ 4, Մատթէոսեանց խանութը, տաճկերէն, հայերէն և գաղղիերէն ամեն տեսակ հին և նոր հրատարակեալ գրքեր, գալոցական և այլն, կգտնուին գոհացուցիչ գնով:

ՎԻԿՏՈՐ ՀԻԿՈ

Ի Մ Պ Ե Ռ Կ Ա Լ Լ Ո Ւ Ս

Թարգմանէց Ալէքսան Արէքեան

Կը ծախուի Ենի ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի, թիւ 2, Ս. Ղ. և Եպաճանեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով: Գին 3 զրուշ

ԱՌ՝ ԱՐԵԳԱԿՆ

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱՊՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԴԵՂՈՐԷԻՑ

Վ. ԾԱՆՆԻ

Բերա Մեծ փողոց Աղանաթի քիւ 77
ԵՒ

Կ. Պօլիս Կամուրլի ճրապարակը քիւ 1-2

Երոպայի առաջին գործարանաց հետ յարաբերութեամբ կապուած, և իւր գեղարդիւնը ընտրութեամբ և գնոց չափաւորութեամբ հըռչակուած:

Միակ մթերանոց անուանի Հ. Նէօթլէ քիւ միագէտին շինած Զ. Լաֆէն, որոքիրիկ արեւոյաց, տկար կաղմ ունեցող և հիւանդութե-

նէ ապաքինելոց միակ սննդարար ուտելիքէն համայն Եւրոպայի մէջ ընդունուած և ամեն զըլխաւոր բժշկայ հաւանութիւնն ստացած:

Հոն կը գտնուի նաև:

Գաւթ (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ համբաւ ունի Եւրոպայի մէջ և շատ կը փնտրուի:

Սէլ-Ֆաթ ար. Գիլէն, զուտ և մաքուր լիւնթիթէ, Տիւպօսը, Ժօպսթ և Էվանս Լէդէ ճարտար քիմիագէտներէն պատրաստուած:

Զիւն Է-ը, զուտ, Գրիսթիանայի Բէթէր Մէլլէրի գործարանէն ելած:

Եղէրթէ (հինալիպ) Խահաւէ, Լուսովիկօ պուրկի Հ. Ֆրանք գործարանէն ելած ստամոքսի ուժ տուող և խոտրժակ բացող, որ հասարակ խահուէի հետ խառնելով գինը մեծապէս կիշեցնէ՝ առանց համն ու հոտը փոխելու:

Արո-Եսրական սառնոց ամեն ժամու մէջ:

Տէ-Ֆէնի Զուր, մաքուր անվիրալի ներկ:

PILULE HOLLOWAY

ԴԵՂԱՆԱՏԻ ՀՈՒՆՈՒՆԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է Կոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անլուրտութեանց հետքերը: Սրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կուծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ խցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարտոգրութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտոտութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կը գտնուի:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒՆԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալտամական յատկութեանցը չհաւատարիք բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (շերիփէնէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլանանան. օգտակար է նաև հարբախի, հաղի, սրտի բարտխման, մանուանդ օղացաւ (եէլ) ըստած հիւանդութեան: Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոլ (սքրանա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ կը գիմադրուէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահէն-գափու Թալ խանի կողմերը Պ. Գառապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը ծախուի:

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ Հե. զինակն տղթոր Հոլլուէ Ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 555:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆԶԻ

- 1.—Փոշնը 2ՈՐԵԹԵԱԹԻԵ և ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի:
- 2.—Տարեկան բաժանորդագրին է միայն չորս արծաթ մէհիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքի և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւառաց համար:
- 3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի:
- 4.—Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ:
- 5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով:
- 6.—Մանուցման տողը 3 զրուշ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար:
- 7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան, Կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ Խալիլ խան միջին լարկ թիւ 19:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Իրգա փաշա խան քիւ 3